

Ը.

Ե Ր Գ Ե Ր.

ԶԱԽԵՃՏԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ *).

Ի.

Խաբարայ բարբառով 1)

Քաւորոջ օլվարն էր նդոռն,
Սանամօր միգարն էր պթպըթռն.
Նդի աման կուրիսին պիտպիթուն:

*) Զաւեշտական երգերն բազմաթիւ են, ընդհանրապէս զուծան վա-
րելու միջոցին կերգեն, շատ անգամ եւս պարի, հանդէսներու մէջ, Սոյն
երգերը, որ ամեն գաւառ ունի իրեն յատուկ զաւեշտական երգերը, նաեւ
օր յօրի կաւելանան ու կը կոկուին, Շատ տեղեր կարծես հայ ժողովրդեան
բնական սովորութիւնն դարձած է իրար պարսաւել, նա շատ անգամ միա-
կողմանի կը տեսնէ. հանդէպինի աւելի վատ կողմերը կը տեսնէ. առաւե-
լութիւնները առ ոտն կը կոխէ. բաւական է ամենափոքր թերութիւն մի
տեսաւ, մանաւանդ եթէ ցեղական ատելութիւնն եւս ունեցաւ, հետեւեալ
օր զաւեշտական ոտանաւոր մի կը հնարէ ու կերգէ, Առ այս անհաշիւ
են ծաղրի երգերն, շատ անգամ անբարոյական նախադասութիւններով
յերիւրուած, որ զրի առնել ամօթ կը բերէ. սակայն կարծես թէ այդ տե-
օակ երգերն աւելի հնութեան կնիք կը կրեն, Գիւղացին մի ուրիշ զիւ-
գացու վրայ, զաւառացին մի զաւառացու վրայ կը յերիւրէ, եթէ մին
գտնուած է մի ուրիշ զիւղ կամ զաւառ, այդ տեղ մի անձէ յարգ չէ
գտած. ամբողջ զիւղը կամ զաւառը կը պասաւէ:

1) Հետեւեալներն ասած է Քրսեցի Սարիբէյ (Արեւշատ):

—Քաւոր ողա՛, եղ տարան.

—Սանամէր ջան դճրուեր տարան.

—Զըմ գիտէր դճրուեր տարան 1):

Քաւորոջ ջալալիքն էր թող.

Սանամօր լաչիկն էր ճող ու մող.

Սանամօր եղ տարան, խանին ի Բող.

Քաւորոջ ճգման էր ղումայ,

Սանամօր պսկերն էր պուռմայ.

եղ տարան, առան խուրմայ.

Քաւորոջ օլուաքն էր թուխ,

Սանամօր ծամերն էր բուխ,

Կտրեցին սանամօր խաչն ու ծուխ.

Մառնի վրէն թալած գերան,

Խանին, եղի ճռէն տարան,

Տարան, խասուցին Բաղշու բերան.

Մառան քակեցին, էրին բակ.

Շներ էկած՝ կուտեն լակ,

Եղի ճռէն տարին, խանին քաղաք.

Սանամօր դռներն էր Սալլիուն.

Քաւորոջ ճգմաքն էր խըտխըտուն,

Սանամէր եղաւ իմաստուն.

Թէ քաւոր եղ տարեր ա ուր տունն:

*
* *

Զ Ա Ր Բ Օ Լ Օ Ճ Ի Կ.

Դու զմր. բօլօճիկ 2), զմր.

Տղէն տուն կուլայ.

Կիւլայ, թըխ լայ.

Կը մեռնի, թըխ մեռնի.

Դու զար ու ես խաղամ.

Իմ կուլ ու քետերիմ:

Զմրկ, բօլօճիկ, զմրկ.

Դոր մի խաղամ ես.

Ճաչիկ, դու պաղի.

Մինաս, դու քաղի.

Մարան, դու լացի,

Խմոր, դու քացիսի:

1) Սոյն երեք տողերն ամեն տան վերջ պիտի կրկնուի:

2) Զարբօլօճիկ ճանճի նման միջատը, որ օդի մէջ կը բզզայ մի տեղ եւ յանկարծ մի ուրիշ տեղ փոխուելով կը բզզայ, այսպէս շարունակ այս բզբզին կը վերադրեն խլաքեցիք ճպուռին ու մրջյունին առակը. Խաղալու եւ շատախօսեալեան սովոր կինն հնձուոր Մինասին պաշար տարած միջոցին կը տեսնէ զարբօլօճն, հացը կը ղնէ գետին, կը խաղայ:

Բօլօճիկ, դու զարկ,
Սարակ, դու սոված կաց,

Ուրե մտաւ,
Մինչև իրկուն դինձին:

*
* *

ՄԿՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐ.

Բարեկամներ մեր քե՛ն խարցուցին,
Քե՛ն չկէր, ճժեր նստան, լացին.
Խաց չկէր, թունիր վառեցին.
Պառկ դրին, խարճկաթ կուրիսեցին:
Գացինք, դուռ ու դրկեց ժողուեցինք,
Խարճկաթ դտանք, խուփ մը չքեցինք.
Էն խուփէն խերկ մը չըջեցինք,
Էն խերկի մէջ ցորեն ցանեցինք,
Ցորնի յաբով ամսար մը չեքեցինք:
Մկներ լսեցին, ամպարը ծակեցին.
Մէջի ցորենը օտմասաղան էնեցին,
Գացինք, իրեք թագաւոր ասկաք բերինք.
Մկներու մեծ թագաւոր բռնեցինք:
Դանակ սրեցինք, զթագաւոր մորթեցինք.
Կացին բերինք ու ջարդեցինք.
Կշռք դրինք ու բաժնեցինք.
Գլուխ ու գագաթ—ճամբխինք հուճմաք.
Ինչ օ քաւին—տուինք հարսին.
Վզի կաշին, ճամբխինք փաւին.
Ինչ օ պօրին, տուինք մօլին.
Ինչ օ վզին—տուինք զագին.
Ինչ օ դրէժ—տուինք զանկրէժ.
Ինչ օ կողին—տուինք աղի աղին.
Ինչ օ շիշին, տուինք քեթիւին.
Ցնին ու մնին (աղիք կին)—տուինք խաթունին,
Ինչ օ բլին—տուինք բուլին.
Ինչ օ քէճին—տուինք Մկրտչին.
Ինչ օ փութին—տուինք Միքայիլին.
Ինչ օ միջաց—տուինք Խնչաց.
Ինչ օ յետին—մնաց ի գետին.
Բերինք, բարձինք բալաք ճետին.
Ուր ու փղուր (աղիք մաղիք) փարա խղուր,

Ինչ օ յակնճին—դրինք կարմունջին.
 Ինչ օ դօթին—տուինք Սխափուշին.
 Ինչ օ օտներուն—տուինք խոտղներուն,
 Էնոր սրտիկ—տուինք Մրտիկ,
 Էնոր ճիկար—տուինք Նիկեար.
 Ճամբխինք Բոհդանայ քրտին.
 Բաժնեցին ուրանց մանտը, բէտին.
 Բրդուճ մը էւելցաւ, ընկաւ գետին,
 Մկներու ձգեր մէջէն յէլան.
 Վըր քրդերու գանգատ կէրթան.
 Փաշի մօտ գանգատ էրեցին.
 Քրդերու մէկ բերին, բռնեցին.
 Փոր ու փզուր բերին, ճղեցին.
 Մկներու թագաւոր միջէն խանեցին.
 Մկներ քաժա ասկար էրեցին.
 Մկներ ու քրդեր իրար զարկեցին.
 Քրդեր զօսմանուն իմեաց բերեցին.
 Զը մկներ լարեցին, հա լարեցին.
 Զը կարցան զը մկներ բռնեցին,
 Մկներու յաբով զխայեր քալեցին:

*
* *

Քաչալ էլե կերթայ կանկառ,
 Ծամ կուզայ խանկալ—մանկալ,
 Քաչալու գլօխ մանկալ:
 Քաչալօ քաչալամըն.
 Քաչալօ խազալամըն 1):
 Քաչալ էլե, կերթայ մանտակ,
 Գացէ, պրծե ընկե խանցակ,
 Պտտայ, չգտայ ջանցակ:
 Քաչալ յէլաւ ի տանիս.
 Քաչալ, վախենամ մըսիս,
 Օսկոր թափեր, մացեր միս:
 Քաչալ գացե կրակի,
 Վախենամ գլօխ բռնկի,
 Քաչալու գլօխ դռնկի:

Քաչալ յելաւ գնաց ի յարա,
 Ընդրա յապով աշխար մնաց մաք.
 Գլուխ թափեր՝ մացեր ա գագաթ:
 Քաչալ յելեր՝ գացե բանջար,
 Գլուխ չկայ մացեր ա նաչար,
 Հեֆիմ չկալ, էնայ մէկ ճար:
 Քաչալ յելեր, կերթայ ի պրակ,
 Գլօխ չկայ, մացեր ա թագ.
 Մըջ խլիխն էղեր ա առակ:
 Քաչալ յելեր, կերթայ ժախի.
 Ուրին դես—գես կը ծախի,
 Վախենամ խըտ մէկին փախի:
 Քաչալօ քաչալամըն,
 Քաչալօ խազալամըն:

*
* *

1) Սոյն երկու տողն ամեն տան վերջ պիտի կրկնուի:

— Վալա իմ իրիկ քմպել ա,
Պիլա իմ իրիկ քմպել ա.
Նախրի յառէջ կել հա կել ա,
Կաւլու կաշին տուեց, առաւ զեռ-
սալա:
Վալա իմ իրիկ քմպեթ ա,
Պիլա իմ իրիկ քմպեթ ա,

Նախրի առէջ բրոբեթ ա,
Կաւլու կաշին տուեց, առաւ զեռ-
սալա:
Վալա իմ իրիկ դօլագ ա,
Պիլա իմ իրիկ դօլագ ա,
Գլխու քօլոդ չորս կեադ ա,
Կերթայ տներ, թան կուզալ:

2.

Վ.տնայ բարբառով *)

Թաց գեարնցան, մաքուց թացան,
Պիրէք ուտեմ, լան եմ պիրե, լան:
Թթու գեօրլմազդ, տարեկն է խաց,
Տարէք, ուտի, քեած ի պիրե, քեած:
Լանու մօր ալ կարիցէք, թիւքեր կումաւ:
Լան եմ պիրե, լան, ոսկե պոչամ լան:
Աղջկայ մօր լալ կարիցէք, թիւքեր պակաս,
Բեած ի պիրե, քեած:
Լանն էր ալա, լանն ամիրայ,
Խօրօտ մօրօտ—ոսկե պոչամ լան:
Մշակներ դիւռ կը վըրվնջըն,
Ձիեր փրագեախ կը խըրխնջըն:
Մէր լան դրե վէր ծնգեան,
Ձեռներ թըլե ոսկե պոչամ:
Լանու մօր կուծն ի լալա, կաթն արծուի,
Մուշկով իլին, վարթ վէր պէրնին,
Աղջկա մօր կուծն ի կաւէ, կաթն կուի,
Կիտրմ անլուայ բուրթն ի պէրնին:
Էսա լանուն տուն շինիցէք, խօրն ի տարպաս,
Էն աղջկան տուն շինիցէք, առիք պակաս,
Էսա լանուն ձին թամբիցէք, փօրն ջորի,
Էն աղջկան գոռո իշուանք, նախր պակաս:
Էսա լանուն ոսկէ մզախ, նէտ մարգրիտ,
Էն աղջկան սե - սե անթրոց, ծէրն ի պակաս:

*) Գրի առած է Ա. Հ.

Էսա լաճու՛ն ճզմայ պի՛րէք, խէրն իմանայ,
 Էն աղջկան լակա՛յ պի՛րէք, իրեա պակաս:
 Էսա լաճու՛ն ալ կարիցէք, փլեր արծաթ,
 Էն աղջկան օսլ կտրիցէք, Թիւքեր պակաս:
 Էսա լաճու՛ն գըատը պի՛րէք խաւ, խորոված՝
 Էն աղջկան ագռաւակօս, սե դարէ խայ,
 Էրկնքեով աղած,
 Խլոյենց խով Թոնէր Թխած,
 Աղջկայ մօր կիրիցուցած:
 Խաց գևարնցան, մաքուց Թացան
 Պի՛րէք ուտեմ, լաճ եմ պի՛րե, լաճ:

*
* *

Աճու մօր տարէք արտեր, ռեհան քեաղի, վարդ խոտոտայ,
 Լաճի պի՛րե, լաճ:
 Աղջկայ մօր տարէք արտեր սոխ քեախնքի քիթ կծկծայ,
 քեած ի պի՛րե քեած:
 Լաճու մօր քեահլան ձիանք, խետն էլ ջորի, էրթայ խէրանց,
 Լաճ ի պի՛րէ լաճ:
 Աղջկայ մօր գռոտ իշանք, Թող պոչ չնի, վրէն ծծղանք,
 քեած ի պի՛րե քեած:
 Լաճու մօր շաքրէ Եարպաք տուէք, խմի, սիրտ քեաղցրանայ,
 Լաճ ի պի՛րե լաճ:
 Աղջկայ մօր սիմնդէ վռիկ էփէք, ուտի, Թող համ չնի, Թող
 հոտ չնի,
 քեած ի պի՛րե, քեած:
 Լաճու մօր այվան, օթախ, պատեր չինի, Թող մէջ քըննի Թող
 խով ընի,
 Լաճ ի պի՛րե լաճ:
 Աղջկայ մօր տարէք փակեախ, պատեր կու ի, Թող մէջ քըննի,
 քեած ի պի՛րե քեած:

3.

Մոկաց բարբառով *)

Լէրանեկ էն օր ինչ քեազախի ապէն վըր ձի էր 1),
 Պիսերով ուքներ օտքերս էր,

*) Գրի առել է Ա. Հայկունի. Ասել է Խուսիպուճախցի Գոչոն,
 քայց սովորած է Մոկացիներից եւ բարբառն էլ Մոկացիների նման բա-
 ւական լաւ հնչում է:

Մազէ օլուար վրէս էր,
Թրեմ քօլօղ գլօխս էր.
Դիարպաքրու քաղմներ պոլոր փաթերի,
Մուկան մախաթ, ասեղ փողպատսի կը պլպատէր.
Ձանթէն թալերիմ թև,
Խէճայ պիրիակայսուն (Չորի),
Գեացի իմ անըրոջ դուռ,
Ձուխսմ ի զանկու դըարկի.
Իմ աներ ասաց.
—«Տնաւեր, քեանիմ գեօրով, գեաւֆով իս իկի իմ գիւռ»:
Գեացի նստայ մըջ քինի, մըջ քինիկալ,
Գեխ—դեխանց պիրած էն կորեկէ խաց,
Կը լցին իմ չանթէն.
Ես քեանիմ կը խոռանի.
Էս օր խալիւորքեր իմ
Մարդ իմ իրես չիրիչկայ:

*
* *

Էրեւանա դուզեամ. հոյ նարմնայ,
Նախօտուն ապէն թեքերս էր. հոյ նար, նարմնայ
Մխած չոմախ ձեռքս էր. հոյ նարմնայ
Դուժ ֆոլոզ գըլօխս էր. » »
Բըալաֆ փուշին կապած էր, » »
Կարմիր ջզմէք օտքերս էր, » »
Պարակայսովչ. տակս էր, » »
Գեացի, կայնայ եաւոջ դուռ, » »
Նար ձի տաս թուա, դիւս, » »
Իմ կարիպ խօքին խմրցուց, » »
Իմ չեղնի քնիմ քեօ ծուց, » »
Իմ պարակապով Քաչը թալւրն,
Մէյ խուրձ եօնջալ թրցի ըառչիւ,
Գընացի՛ անիրոջս տուն.
Բարըւ տուրցը, պարիւս առըցն.
Ձանքաչս թուա, կայնից.
Փաթուաւ վզովս, ասաց.—Օհան ջան,
Քեօ գեալած ճամբներին մեռնիմ,
Քեօ բեաննագրաւ բոյին մեռնիմ,
Քեանիմ գեաւ ու գըեռան իս էկի:

*
* *

4.

Վառնայ աւանց գիւղի բարբառով 1)

(Մաճկալ իր սիրահար Գուլտանին վրայ երգելու միջոցին հաջովաճառ Զմօն եկաւ. երգը դարձուց Զմօյի վրայ առ ի ծաղու)

— Էլեկս մեկէկս Մուսլի գոմէշ,
 Զեռս թալիմ Աստծոյ փեռ.
 Գուլթան թալիմ արտի բիար,
 Ճիվան էկաւ, գնդերով եար.
 Խաց կը թխի թորուան պրկով,
 Գուլտանէն չկայ ապրկի գրկով.
 Կռէթաշար բանձրացուցին.
 Փուտ փէտերով խեշրանցուցին:
 Զմօն ունէր մէկ կոօտ էշ.
 Էն ով կասի Զմօն ի գէշ.
 Քար, կշիռ պատէն ի կախ.
 Փլիթ կանի, թոնիր կանի:

Սօխոթան Սօխոթան չէր,
 Սօխոթան պիւնթան էր.
 Աստուած խոզոց չխանէր.
 Սօխոթան պիւնթան էր:

Գուլթին չէմպէր այցի կաշի,
 Սաբօջ աչքեր գարա գառ ի:

Զմօն զայրացած կը պատասխանէ.

— Սայրակօլա չայիր— չիման.
 Գարեխաց թալեցին միջան,
 Թամրաղի Մանուկ Աւանցի,
 Աղ չկէր, բորակ թալեցի,
 Շան լակաման ժափիկ լցի.
 Զոււմ Սայրակօլ մէկ գնացի,
 Գուլթնմըներաց կիրիցուցի:

Սօխոթան լցին պտուկ.
 Պտուկ էլան քանց տըտուկ,
 Սօխոթան պիւնթան անի էր.
 Սօխոթան օրգներ էր 2):

* * *

— Աղջի, արե, քե օսկի առնեմ.
 — Զեմ ուզեր բարօ, չեմ ուզեր խէրօ:
 — Աղջի, արե, քե օսլմա առնեմ.
 — Զեմ ուզեր բարօ, չեմ ուզեր խէրօ:
 — Աղջի, արե, քե տամ իրկան,
 — Խա բարօ, Զան բարօ, օղորմի քեօ խօրկան:
 — Աղջի, արե, քե չամիչ առնեմ,
 — Զեմ ուզեր բարօ, չեմ ուզեր խէրօ:
 — Աղջի, արե, քե խնձոր առնեմ:
 — Զեմ ուզեր բարօ, չեմ ուզեր խէրօ.
 — Աղջի, արե, քե քոռ առնեմ.
 — Զեմ ուզեր բարօ, չեմ ուզեր խէրօ:
 — Աղջի, արե, քե տամ իրկան.

1) Ասած է եղիսարէթ Կափանճեանց.

2) Այս երգը շատ երկար է. լսած եմ պարելու միջոցին.

— Խա՛, բարձ, ջան բարձ, օղորմի քեօ խօրկան,
— Աղջի՛, արե՛, էրթանք գեարի քաղենք.
— Ձեմ ուղեր բարձ, չեմ ուղեր խէրձ:
— Աղջի՛, արե՛, էրթանք ցորեն քաղենք:
— Ձեմ ուղեր բարձ, չեմ ուղեր խէրձ:
— Աղջի՛, արե՛, քե նանեմ.
— Խա բարձ, ջան բարձ, օղորմի քեօ խօրկան:
— Աղջի՛, արե՛, քե կարգեմ,
— Խա բարձ, ջան բարձ, օղորմի քեօ խօրկան:

*
* *

Ելայ, գացի չուր մեր Փրխուս
Լուեր թափեցան գլխուս.
Լարեցին զիս, մեցին դիւս.
Ձթորկեցին գիշեր ընկի լուս:
Ելայ, գացի չուր մեր Ախլաթ:
Լուեր էկան օլաթ կօլաթ,
Վեցն էր պոչով. մէկը պօլատ.
Վա՛յ գէն լուեր, մեհեդ լուեր.
Փերեքենտու կարմիր լուեր:
Լուեր էկան կաքաւ—կաքաւ.
Կը խարցուցին փաշի քաքաւ:
Վայ գէն լուեր, մեհեդ լուեր.
Փերեքենտու կարմիր լուեր:
Գիշեր էլան ճըղուերն ի վեր.
Ցերեկն էլան սներն ի վեր. վայ գէն լուեր ելն:
Լուերն էկան կոխըխնճան.
Լարեցին ձի, կոխեցին մութ քնճան. վայ ելն:
Լուերն էկան սե ու դեղին.
Եկան, մտան մէջ քեօ բեղին,
Լուն ու ճանճ, օչիլն ու անիծ. վայ. ելն:
Լուերն էկան իմալ—իմալ.
Օչիլ քակեց կնկայ թամալ.
Լուն ու ճանճ, օչիլն ու անիծ:

*
* *

Թէ կուզ իմ նը՝ կաքաւ իմ.
Թէ չիլ իմ նը՝ օրդին իմ.
Թէ քոնած իմ նը՝ չըրով չինած իմ.

Թէ սե իմ նը՝ կռուզ իմ.
 Թէ կօլօտ իմ նը՝ խօրոտ իմ.
 Թէ կէշ իմ նը՝ տալառի փեօ իմ.
 Էրիկ մ'ունիմ չորէ շինած՝
 Մէջ նշատանին կանի խինած.
 Էրիկ մ'ունիմ կուզիկ մուզիկ՝
 Բամ՝ էլ ունի չանց մօղոզիկ.
 Կուզեմ էն էլ տամ դրողին,
 Թոնեմ էթըամ խըատ սիրողին:

5.

Ալաօկերօի բարբառով

Ալիշաքչաքն ու դուռլուլուն,
 Խօնա կիվիւն 1) ու ֆօռ պուպուն.
 Էլան դացին վըր խառքըլուն.
 Խառքալ Թափ էտուր ուր Թեքրուն.
 Ըսեց.— Եամա՛ն չգանիկ իմ ձգերուն.
 Կեղնիմ բարբառ խօնա կիվըլուն:
 Ալիշաքչաքն ու դուռլուլուն.
 Էլան դացին վըր լակըլուն.
 Լակլակ Թափ էտուր ուր Թեքրուն.
 Ասաց.— Եամա՛ն, չգանիք իմ ձգերուն.
 Կեղնիմ ջրաբքուր Խօնա կիվըլուն:
 Ալիշաքչաքն ու դուռլուլուն.
 Էլան դացին վըր սարեկուն
 Սարեկ Թափ էտուր ուր Թեքրուն:
 Ասաց.— Եամա՛ն, չգանիք իմ ձգերուն.
 Կեղնիմ վարդապետ Խօնա կիվըլուն:
 Ալիշաքչաքն ու դուռլուլուն.
 Խօնա կիվիւն ու ֆօռ պուպուն.
 Էլան դացին վըր ճնճըղուն,
 Ճնճուղ Թափ էտուր ու Թեքրուն.

1) Կիվիւր մարգագետիններու մէջ բոյն կը շինէ. կեռ ու սուր կտուց ունի յոպոպի մեծութեամբ. զիշերը անցորդի գլխի վերեւը սուր ճիչ հանելով կը դառնայ օդի մէջ հետեւելով նմա, որպէս զի անցորդը չիմանայ բոյնի տեղը. Թռչելու միջոցին (ցերեկը) կը մտնէ մեծ թռչնոց թեւերու տակ. կտցահարելով թեւերը կը կոտորէ, կսպանէ, կասեն:

Ասաց.— Եամա՛ն, չղանիք իմ ձգերուն.
 Կեղնիմ սարկաւազ խօնա կիւլըւուն.
 Ալիշաքչաքն ու գուռլուլուն.
 Խօնա կիւլին ու ֆօռ պուպուն.
 Էլան գացին վէր խռնկուն.
 Խռունկ թափ էտուր ուր թեերուն.
 Ասաց.— Եամա՛ն, չղանիք իմ ձգերուն.
 Կեղնիմ աւրդ խօնա կիւլըւուն:

6.

Մօեցոց բարբառով

ԼՈՒԻ ԵՐԳ

Յէլանք գացինք ջուր մի Մըռան 1),
 Լուեր կայնած կը խըրխընջան.
 Զէգ անաէրտանք չեն թորկէ,
 Դոր մի նընջամ.
 Հաւար լուեր, մաղաք լուեր:
 Յէլանք գացինք ջուր Զարբալին,
 Դէմ առանք լուանու փառին.
 Փախանք մտանք գոմչու կաշին.
 Բռնին գոտուիս ու քաշին.
 Հաւար լուեր, մաղաք լուեր:
 Յէլանք գացինք ջուր մի Լաթար,
 Լուեր էղած դաքար—դաքար.
 Դոր մի մըտնեմ սըքար.
 Հաւար լուեր, մաղաք լուեր:
 Լուն ասաց օչլու թոռին,
 Կէս գիշերին լըծեց կոռին.
 Առաւ, ընկաւ մըջ ախոռին.
 Հաւար լուեր, մաղաք լուեր:
 Լուն էրաց համալ—համալ,
 Օշիլ չառաւ փիլ ու քամար.
 Անիծ ջըռջեց կընկտոց քամալ,
 Հաւար լուեր, մաղաք լուեր:

1) Գրի է առել Գ. Հ. Ասել է Թորոս Անուշեան, որն էլ սովորած է Մշու Սոխկոմ գիւղացի Խաչօ Մելոնեանից:

7.

Ղարսի Նախիջեւան գիւղի բարբառով 1)

Պաւլը ու թրվանք բերին Ղափուեցիք,
Թողին փախան Բայնդուրցիք.
Քարէ քաքաղ Ղոչավանքցիք.
Զամբ (ջրաղացքի փոշի) ուտող Տիկուեցիք.
Զուկ ուտող Մաւրդցիք,
Սղ ու ալանիր էնող Ագրկցիք.
Աղուէս բռնող Զալալցիք.
Շուն . . . Ծալեցիք.
Լոշ հաց ուտող Նախջևեցիք 2),
Պաղ ջուր խմող Զըւջեցիք.
Կոտ—կոտ ուտող Բըւկցիք.
Ճատ ուտող Քերեցիք,
Կախ շալուար Խարեցիք.
Իշու աղբէր Կաղզուրեցիք.
Մուրագատուր Բագրեցիք,
Արընքտէր Մաստարեցիք.

8.

Ղարմաղու գիւղի բարբառով *)

Ապարանու կալերն հով ա,
Իշուանք տեսանք գիցանք կով ա,
Թան ու մածուն միջուանք ծով ա,
Շէնիկ մնաս, դու Ապարան:
Ապարանու մէկ բան գովանք,
Փէտ ու փտրոց, ամրոց ցան ա,
Ինչ որ ցան ա. մկներ տան ա,

1) Ասել է Գէորգ Ներսէսեան Ղարսի Նախիջեւան գիւղացի. զրի է առել Գ. Հ.

2) Շիրակայ գիւղացիք էլ Ղարսի Նախիջեւանցոց համար ասում են՝ «Քաք ջուր խմող Նախջևեցիք». որովհետեւ մի փոքրիկ առու կայ. որը գալիս է Տիկուռից, ջուրը կեղտոտ. բայց առողջարար. որի ջուրն էլ խմում են տեղացիք, ուր լուանում են շոր, անասուններ ու երեխաներ.

*) Գրի է առել Ա. Հայկունի:

Շէնիկ մնաս, դու Ապարան.
 Ջրի տեղ կը խմին եղ,
 Յորեն բնկել ա նեղ տեղ.
 Ճմով շինած է գեղ.
 Շէնիկ մնաս, դու Ապարան:
 Ապարանու Մամար թաւար,
 Էրկու աչքից մէկն ա խաւար,
 Ոչ հաց ունի, ոչ էլ ձաւար,
 Շէնիկ մնաս, դու Ապարան:
 Ապարանու կողմն ու կթան,
 Իշուանք կը լծեն գուլթան,
 Աղջիկ, տղա, բարն կուտան,
 Շէնիկ մնաս, դու Ապարան:

